

В процессе принятия Государственной программы должны быть устранены существующие пробелы в законодательстве, четко установлены правила деятельности всех субъектов рынка нефтепродуктов: начиная от потребителя и заканчивая крупными операторами нефтерынка.

Использованная литература:

1. Господарський кодекс України. - К.:Школа, 2003. - 192 с.
2. "Энергетическая стратегия Украины на период к 2030 году" (15.03.2006г. № 145-р) / Кабинет Міністрів України - [Електроний ресурс] / Режим доступу: www.nau.ua.
3. Президент України Указ. № 823/2005 "Про заходи щодо стабілізації ситуації на ринку нафти і нафтопродуктів" [Електроний ресурс] / Режим доступу: www.nau.ua.
4. Бурлака В.Г., Стратегія нафтопродуктозабезпечення як складова енергобезпеки України: / В. Бурлака, Г. Бурлака. - Актуал. пробл. економіки. - 2009. - № 9. - С. 42-49.
5. Вінник О. М. Господарське право: навчальний посібник. - 2-ге вид., змін, та доп./ - К.: Всеукраїнська асоціація видавців "Правова єдність", 2008. - 766 с.
6. Семенов В. Биодизель в Украине или из Украины / Дзеркало тижня. - 2009. - № 26-27. - С. 9.

УДК 336.226.322:351.72 (477)

О.І. Зусва

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ПОДАТКОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА З ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ

У статті проаналізовано норми чинних нормативно-правових актів та прийнятого Податкового кодексу України, досліджено проблеми бюджетного відшкодування податку на додану вартість.

Ключові слова: *податок на додану вартість, податкове зобов'язання, податковий кредит, бюджетне відшкодування.*

В статье проанализированы нормы действующих нормативно-правовых актов и принятого Налогового кодекса Украины, исследованы проблемы бюджетного возмещения налога на добавленную стоимость.

Ключевые слова: *налог на добавленную стоимость, налоговое обязательство, налоговый кредит, бюджетное возмещение.*

In the article legal provisions of the Tax Code of Ukraine, which has been adopted recently, and other effective acts are analysed. The problems of the budget refund of the value added tax are researched.

Key words: *value added tax, tax credit, tax obligation, budget refund.*

Актуальність дослідження. Податок на додану вартість (ПДВ) залишається одним з найбільш важливих і головних податків, на якому базується податкова система України і разом з тим складним для розуміння. Законодавцями прийнято цілий ряд нормативно-правових актів, які регулюють порядок розрахунку, відображення в обліку і звітності податку на додану вартість [1-7]. Нормативно-правове забезпечення повинно бути простим, зрозумілим і стабільним. ПДВ є предметом широких дискусій щодо доцільності його застосування та наслідків справляння для економічного розвитку і бюджету країни. Гострота дискусій щодо ПДВ у світі та в Україні пов'язана з запровадженням його риси – механізму відшкодування сум податку, сплачених у складі ціни товарів (робіт, послуг) та збільшення проявів незаконного відшкодування. З метою вдосконалення механізму відшкодування ПДВ органами податкової служби застосовуються комплекс заходів, спрямованих на упередження незаконних заяв на формування та відшкодування, посилення контролю за правомірністю заяв, посилення контрольно-перевірочної роботи. ПДВ відображає стан тіньової економіки.

Теоретичний аналіз досліджень. Теоретичним основам адміністрування ПДВ приділено багато уваги у наукових працях вітчизняних економістів, юристів, практичних працівників контролюючих та правоохоронних органів

Постановка проблеми. Податковим кодексом України запроваджено кардинальні зміни щодо оподаткування та адміністрування податків, спрямовані на встановлення справедливості та неупередженості в оподаткуванні: ставки податків поступово знижуватимуться, але сплачувати їх повинні всі. Нове податкове законодавство вносить також корективи у функціональні обов'язки органів державної податкової служби. Запровадження норми щодо обов'язкового подання податкової звітності в електронній формі великими та середніми підприємствами податкових декларацій в електронній формі з дотриманням умови щодо реєстрації електронного підпису – важливий крок як у системі адміністрування податків, так і в автоматизації процесів, пов'язане із веденням податкового обліку та звітуванням.

Платники податків самостійно визначаються з вибором програмного забезпечення для формування та подання податкової звітності в електронному вигляді засобами телекомунікаційного зв'язку. Проте не лише податкову звітність можуть надсилати суб'єкти господарювання. Запроваджується механізм подання звітності безпосередньо з власного робочого місця до міністерств, Держкомстату, інших органів державної влади та фонду загальнообов'язкового державного страхування. Запровадження автоматичного бюджетного відшкодування податку на додану вартість сприятиме зменшенню впливу людського фактора на ухвалення рішень у процесі адміністрування податків.

Одним словом, нововведення вимагають змін у роботі податківців та у діяльності платників податків. Якнайшвидше їх затвердження на практиці можливе через взаємодію податкової служби і платників податків.

З іншого боку схеми ухилення від сплати податків стали багатоступінчастими та складними, оскільки злочинність стала надзвичайно освіченою, неймовірно зріс рівень її інтелекту. Усе це вимагає постійного вдосконалення методів моніторингу і контролю за сплатою податкових зобов'язань та інших платежів.

Мета статті. Автором пропонується дослідження основних засад адміністрування ПДВ згідно норм чинного законодавства

Виклад основного матеріалу. Основні засади адміністрування ПДВ встановлені Податковим кодексом України (розділ V) [1], який визначає категорії платників, порядок реєстрації, об'єкт оподаткування, дату виникнення податкових зобов'язань, базу та ставки оподаткування, перелік неоподаткованих та звільнених від оподаткування операцій, податковий кредит, поняття автоматичне бюджетне відшкодування, критерії для отримання права на автоматичне бюджетне відшкодування, поняття податкової накладної, порядок обліку, звітування та внесення податку до бюджету. Завдяки прогресивним нововведенням у сфері адміністрування податків, зокрема запровадженню електронної звітності з автоматизованою розшифрованою податкових зобов'язань і податкового кредиту з податку на додану вартість у розрізі контрагентів з'явилася реальна можливість в режимі он-лайн проводити моніторинг операцій, оперативно виявляти підприємства з ознаками фіктивності, які є основними складовими підприємств зони ризику, так званих "податкових ям", транзитних підприємств. Це дає змогу повідомляти платників податків про виявлені помилки та ймовірні ризики, сумнівних контрагентів. Пла-

тники податків мають можливість в повному обсязі задекларувати добровільно податкові зобов'язання, уточнити податкові зобов'язання без застосування штрафних санкцій або откоректувати свою господарську діяльність. Таким чином з'являється можливість збільшити рівень добровільної сплати податку. Тобто органи державної податкової служби працюватимуть на упередження, а не просто констатуватимуть факти порушення законодавства.

Для втілення в життя електронного звітування в Україні є всі передумови: наявність комп'ютерної техніки у суб'єктів господарювання, розвинутий ринок телекомунікаційних мереж, функціонування Інтернет, розгалужена мережа провайдерів, конкурентна цінова політика розробників бухгалтерських програмних продуктів та акредитованих центрів сертифікації ключів.

Спостерігається позитивна динаміка подання звітності в електронному вигляді засобами e-mail. Тобто здійснюється вибір дистанційного надання звітності через мережу за допомогою спеціальних програм. Програмний продукт, необхідний для використання цього сервісу платникам надається безкоштовно. З одного боку, подання звітності в електронному вигляді сприяє зменшенню кількості відвідувань платником податків податкових інспекцій, уникнення черг у дні її масового подання, відпадає потреба в самих бланках звітності. З іншого, працівники податкових органів отримують звітні документи, практично не витрачаючи часу на їх занесення до електронних баз даних. При цьому автоматично перевіряється податкова звітність на наявність у звітних документах помилок. У системах підготовки звітності закладено спеціальні алгоритми, які дають платнику можливість виявити і виправити їх самостійно, до подання звітних документів до податкових інспекцій.

Одним із пріоритетних напрямів діяльності органів державної податкової служби залишається врегулювання питань щодо цивілізованого автоматичного відшкодування та адміністрування податку на додану вартість сумлінним платникам. Цьому, зокрема сприяє запровадження Єдиного реєстру податкових накладних, що передбачає щоденний попереджувальний контроль за ризиковими операціями. Такий чинник дає можливість зменшити обсяги тінізації бізнесу.

Згідно з Податковим кодексом при здійсненні операцій з постачання товарів (послуг) платник податку - продавець товарів (послуг) зобов'язаний надати покупцю податкову накладну після реєстрації в Єдиному реєстрі податкових накладних (п. 201. 10 статті 201). При

цьому обов'язок реєстрації податкових накладних в Єдиному реєстрі покладається на продавця поетапно (п. 11, підрозділ 2, розділу XX). Слідусь відмітити, що на початковому етапі Єдиний реєстр податкових накладних складається тільки з податкових накладних з сумами ПДВ понад 1 млн. грн. Проте протягом 2011-2012 років планується забезпечити можливість включення також податкових накладних з сумами від 10 тис. грн. по одній податковій накладній. Це нововведення передбачає значне скорочення кількості перевірок з правових відносин (зустрічних звірок), оскільки специфіка його ведення буде виключати можливість формування податкового кредиту по податковій накладній, не включеній в цей реєстр. Дає можливість контролювати ризикові операції дистанційно, не турбуючи підприємство перевірками до отримання інформації, дозволяє робити висновки про наявність або відсутність порушень податкового законодавства.

Автоматичне бюджетне відшкодування здійснюється за результатами камеральної перевірки., яка проводиться протягом 20 календарних днів, наступних за граничним терміном отримання податкової декларації.

Орган державної податкової служби зобов'язаний протягом трьох робочих днів після закінчення перевірки надати органу Державного казначейства України висновок із зазначенням суми, що підлягає автоматичному відшкодуванню з бюджету.

Орган Державного казначейства України надає платнику податку суму автоматичного бюджетного відшкодування шляхом перерахунку коштів з бюджетного рахунку на поточний банківський рахунок в обслуговуючому банку протягом трьох операційних днів після отримання висновку органу державної податкової служби.

Визначення відповідності платника податку зазначеним критеріям проводиться в автоматичному режимі протягом 15 календарних днів після граничного терміну подачі звітності.

У разі невідповідності за висновком органу державної податкової служби платника податку визначеним критеріям та відсутності у такого платника права на автоматичне бюджетне відшкодування податку орган державної податкової служби зобов'язаний протягом 17 календарних днів після граничного терміну подачі звітності повідомити платника податку про відповідне рішення та надати детальні пояснення і розрахунки за критеріями, значення яких не дотримано.

Якщо орган державної податкової служби у встановлений термін не надіслав платнику податку зазначеного повідомлення, вважається,

що такий платник відповідає критеріям для одержання права на автоматичне відшкодування податку.

Починаючи з 1 січня 2014 року камеральна перевірка податкової звітності платників податку, які мають позитивну податкову історію, проводиться протягом п'яти календарних днів з дня подання податкової декларації.

Платники податку, які протягом попередніх 36 послідовних місяців відповідають критеріям, які затверджуються Кабінетом Міністрів України, вважаються такими, що мають позитивну податкову історію.

Більшість суб'єктів господарювання не підпадає в перелік підприємств для автоматичного відшкодування через недотримання критеріям, визначених Податковим кодексом. Це свідчить про непрозорість схем, за якими працює реальний сектор економіки, задіяні у сумнівних господарських операціях. Відбір платників для автоматичного відшкодування здійснює система відповідно до заданих параметрів. Втручатися в цей процес податківці не можуть, тобто абсолютно вилучено будь-який вплив людського фактору в роботу комп'ютерної системи. Безконтактна форма спілкування з платником, по-перше, сприяє підвищенню якості їх обслуговування, оскільки зникають черги та міжособисті конфлікти. По-друге, разом з усуненням від процедур адміністрування людського фактору різко знизиться загроза корупції.

В результаті проведеного аналізу фінансово-господарської діяльності з'ясовано податківцями, що найпроблемнішими для суб'єктів господарювання виявилися законодавчі вимоги щодо двох із 16 критеріїв, передбачених п. 200.19 статті 200 Податкового кодексу: 1) рівень середньої заробітної плати на підприємстві має перевищувати мінімально встановлений законодавством не менше ніж у два с половиною рази упродовж чотирьох звітних періодів; 2) сума розбіжностей між податковим кредитом і податковими зобов'язаннями контрагентів має становити не більше ніж 10% заявленої до відшкодування суми.

Висновок. Таким чином, сам процес автоматичного відшкодування податку на додану вартість – історичний крок, покликаний зробити ведення бізнесу в Україні цивілізованим, прозорим і соціально відповідальним. Механізм електронного звітування є важливим напрямом зниження ризиків та детінізації податку при автоматичному відшкодуванню ПДВ. Мета – мінімізувати вплив на платника та контакти податкового інспектора з платником податків. Запровадження ризикоорієнтованої системи адміністрування ПДВ та системи

електронного контролю за правомірністю формування податкових зобов'язань та податкового кредиту сприятиме добровільному та вчасному надходженню до бюджету і є одним із інструментів виводу грошових коштів із тіні. Базується вона на економічному аналізі діяльності підприємств – платників ПДВ. В перелік підприємств, на які податківцям необхідно звернути пристальну увагу, підпадає менше 1% всіх зареєстрованих платників податку. Попасти у групу ризику суб'єкти господарювання можуть у випадках, якщо вони зареєстровані в містах масової реєстрації, задекларували податковий кредит рівний податковим зобов'язанням, не мають чітко встановленого місцезнаходження, признані банкрутами або проходять ліквідаційну процедуру. Також враховуються додаткові фактори: мала чисельність працівників (до п'яти чоловік) і вартість основних засобів менше 10 тис. грн. або їх відсутність. Обробка звітних даних підприємств здійснюється більшою частиною аналітичним шляхом – з використанням баз даних, інформаційних систем. Вихід на перевірку податкової служби – не що інше, як документування факту скоєння податкового злочину з метою контролю за повнотою та своєчасністю наповнення державної казни. Платникам податків треба напрацьовувати позитивну податкову історію для отримання автоматичного відшкодування ПДВ, просто дотримуватися норми законодавства. Посилюючи боротьбу з економічною злочинністю, податкова служба лібералізує підхід до добросовісних платників.

Використана література:

1. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755 – VI.
2. Наказ ДПА України № 969 від 21.12.2010 р. "Про затвердження форми податкової накладної та Порядку її заповнення" // Вісник податкової служби України. – 2011. – № 3. – С. 6.
3. Наказ ДПА України № 1002 від 24.12.2010 р. "Про затвердження форми Реєстру виданих та отриманих податкових накладних та Порядку його ведення" // Вісник податкової служби України. – 2011. – № 3. – С. 11.
4. Наказ ДПА України № 41 від 25.01.2011 р. "Про затвердження форм та Порядку заповнення і подання податкової звітності з податку на додану вартість" // Вісник податкової служби України. – 2011. – № 12. – С. 12 – 24.
5. Наказ ДПА України № 42 від 25.01.2011 р. "Про затвердження Порядку визначення відповідності платника податку критеріям, які дають право на отримання автоматичного бюджетного відшкодування податку

на додану вартість" // Вісник податкової служби України. - 2011. - № 12. - С. 29 - 30.

6. Постанова Кабінету Міністрів України № 1246 від 29.12. 2010 р. "Про затвердження Порядку ведення Єдиного реєстру податкових накладних"

7. Письмо ДПА України № 9497/7/16 -1517 "Про податок на додану вартість" - Додаток: Пам'ятка про адміністративні процедури виписування, видачі та отримання податкових накладних // Вісник податкової служби України. - 2011. - № 15. - С. 11 - 16.

УДК 347.764: 388: 340.113 (477)

О.М. Заєць

РОЗМЕЖУВАННЯ ЮРИДИЧНИХ ТЕРМІНІВ "СТРАХУВАННЯ" ТА "СТРАХОВА ДІЯЛЬНІСТЬ" В ЗАКОНОДАВСТВІ УКРАЇНИ

У статті розглянута проблема чіткої термінології страхового законодавства України. Наведені доводи необхідності закріплення поняття " страхова діяльність" на законодавчому рівні.

Ключеві слова: *страхування, страхова діяльність, страховий ринок, страховий внесок, страхова премія, страхова справа, страхове право.*

В статье рассмотрена проблема четкой терминологии страхового законодательства Украины. Проанализировано содержание юридических терминов "страхование", которые закреплены в Законе Украины "О страховании" и Хозяйственном кодексе Украины. Приведены доводы необходимости закрепления на законодательном уровне понятия "страховая деятельность".

Ключевые слова: *страхование, страховая деятельность, страховой рынок, страховой взнос, страховая премия, страховое дело, страховое право.*

The article discusses the problem of clear terminology, the insurance legislation of Ukraine. Reasons of necessity of fixing at legislative level of concept "Insurance activity are resulted".

Key words: *insurance, insurance activity, insurance market, insurance payment, insurance bonus, insurance case, insurance law.*

Актуальність теми. У ХХІ столітті страхування є однією з найбільш розвинених та ефективних сфер діяльності. Про це свідчать суми надходжень страхових премій, які у світі щороку зростають швидше ніж валовий внутрішній продукт. Водночас, багато дослідників страхової справи, справедливо вважають, що рівень розвитку страхового ринку є одним із важливих показників економічного роз-